

Helmiä Rovaniemen katukuvassa

Rovaniemi voi ylpeillä muutamilla sotia edeltävillä hirsirakennuksillaan, jotka kertovat kaupunkimme menneisyydestä. Voi pitää suorastaan ihmeenä, että vuosina 1909–1910 valmistuneet vanha rautatieasema, "rautatieläisten talo" ja entinen asemapäällikön talo säästyivät Lapin sodan hävitykseltä.

Rovaniemi on aina ollut liikenteen keskus suurten jokien yhtymäkohtana ja Perämereltä, Jäämereltä, Pohjois-Karjalasta ja Vienanmereltä lähteneiden ikivanhojen kulkukeinojen etappina. Rautatie ja sen mukana rakennettu lennätinyhteys Helsingin kautta Pietariin yhdistivät Rovaniemen ja Lapin teknisesti Etelä-Suomeen, Suurvalta-Venäjään ja Eurooppaan ja niissä vallinneisiin aatteisiin. Erämainen seutu integroitui teolliseen maailmaan. Alkuperäisinä säilyneet asemarakennus ja muut rautatiehen liittyvät rakennukset symboloivat tätä Lappia mullistanutta vaihetta.

Puusta tehdyt rakennukset ovat saaneet vaikutteita jugendista, ja ne on suojeltu kulttuurihistoriallisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaina kohteina.

Rovaniemi tunnistaa itsensä "urbaaniksi keitaaksi keskellä arktista luontoa, jossa kulttuuri, satu ja pohjoiset aktiviteetit kohtaavat." (www.rovaniemi.fi) Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry on osa tätä kulttuuria ja jopa satua Pöykkölään ja Rovaniemen historiaan liittyvine tarinoineen. Totto näkee rakennetun ympäristön kulttuurina; vanhat, eri aikakausilta olevat rakennukset eivät ole vain osa kaupungin identiteettiä vaan ne ovat myös osa meidän kaupunkilaisten paikallisidentiteettiä. Nämä rautateihin liittyvät helmet ovat olleet osa kaupungin toiminnallista kulttuuria sanan kirjaimellisessa merkityksessä. Nyt näiden rakennusten restaurointi ja toimintojen ylläpito kaupungin tiukasta taloustilanteesta johtuen ovat vaarassa, vaikkei rakennusten varsinaisesta purku-uhkasta olekaan vielä kysymys.

Toton mielestä arvokkaat rakennukset suojelukohteina tarvitsevat erityiskohtelun. Tärkeää on säilyttää ne Rovaniemen katukuvassa ja kiinnittää niiden restaurointiin erityistä huomiota aivan samalla tavoin kuin aikanaan tehtiin keskustassa Alaruokasen talon ja Ounasvaaralla Punaisen tuvan suhteen.

Totto on talkoovoimin ja jäsenten taloudellisella tuella sekä julkisin avustuksin kustannustehokkaasti kunnostanut Rovaniemen kotiseutumuseon Pöykkölässä olevia rakennuksia. Nyt vuorossa on päärakennuksen kunnostusmaalaus. Restauroinnissa on hyödynnetty museo- ja restaurointialan asiantuntemusta. Samaan tehokkuuteen voinee

päästä myös rautateihin liittyvien rakennusten peruskorjauksissa. Rovaniemeltä löytyy restaurointialan tietotaitoa, ja Lapin maakuntamuseolta saa apua avustusten hakemisessa ja museaalisessa selvittelyssä.

Kenelle vastuu sitten kuuluu? Vastuu kulttuuriympäristön hoitamisesta lainkin mukaan kuuluu meille kaikille - hyvin hoidettu kulttuuriympäristö toimiikin hyvinvoinnin ja kestäväen kehityksen voimavarana. Se on myös korvaamatonta kansallista omaisuutta sekä mielekästä elin- ja toimintaympäristöä.

Viime kädessä ratkaisun avaimet ovat kunnallisella demokratiolla. Päätöksenteossa tarvitaan viisautta sekä puolesta ja vastaan puhuvien perusteiden huolellista punnintaa niin, että ratkaisu vastaa myös yleistä kansalaismielipidettä. Suojelustatus asettaa päätöksenteolle ja siinä käytettäville perusteluille tavanomaista suuremmat vaatimukset.

Asiaa on käsitelty Toton kevätkokouksessa.

Esko Oikarinen

Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry:n puheenjohtaja